

БЪЛГАРИСТИКАТА В САНКТ-ПЕТЕРБУРГСКИЯ ДЪРЖАВЕН УНИВЕРСИТЕТ

Олга Василева – Научна библиотека „Максим Горки“

На изложбата «Българистиката в Санкт-Петербургския държавен университет» са представени 73 книги от фондовете на Научната библиотека «Максим Горки» към СПбДУ и от библиотеката към катедрата по славянски филологии на Факултета по филологии и изкуства. Тези издания обхващат период от 1757 до 2009 г. и отразяват историята на руската славистика като наука и като учебна дисциплина. Това са книгите, издадени в Санкт Петербург, Москва, Казан, Киев, Одеса, София, Пловдив, Виена, Белград; има и съвместни творби на български и руски автори, например, *«Жития Кирилла и Методия: Факсимилно възпроизведение рукописей»*, Москва-София, 1986.

Изложбата се открива от «Российская грамматика», СПб., 1757 – прочута творба на

М. В. Ломоносов, който с право се смята за предтеча на руското и славянско езикознание у нас.

Възикването и обособяването на славянската филология като самостоятелна наука става в края на XVIII – началото на XIX в. Във фондовете на НБ «М. Горки» се пазят трудове на основоположниците на славянознанието, в това число «Грамматика церковно-словенского языка, изложенная по древнейшим оного письменным памятникам» СПб., 1863 и «Словарь церковно-славянского языка» СПб., 1858 на **А. Х. Востоков** и «Славянские древности» М., 1837 на **П. Й. Шафарик**.

Няколко книги отразяват дейността на така наречения «Румянцевски кръжок» - сдружение на историци, археографи, филолози, обединили се около държавния канцлер граф

Н. П. Румянцев, прочут меценат, колекционер на антики, стари книги и ръкописи.

Най-важната дата в историята на руската университетска славистика е 1835 година, когато според Университетския устав във философските факултети на четири университета – Петербургския, Московския, Харковския и Казанския – се основават катедри по славистика. Основоположниците на университетската славистика са **О. М. Бодянки**,

П. И. Прейс, **И. И. Срезневский**, **В. И. Григорович**. На изложбата са представени 7 техни книги, издадени в периода от 1850 до 1898 г: научни трудове, речници, мемоари, пътеписи.

В Петербургския университет първите лекции по «славянските наречия» са били прочетени през 1843 г. от **П. И. Прейс**. След това от 1847 до 1880 г. професор на катедрата по славянознанието е бил **И. И. Срезневский**, след него – **И. В. Ягич**, преподавал от 1880 до 1886 г. Неговата прочута «Энциклопедия славянской филологии» – оригинално издание от 1910 година и репринтно издание от 2003 година – е представена на изложбата.

Според Университетския устав от 1863 г. значително се е увеличил броят на славистичните дисциплини, преподавани в катедрите по славистика, те все повече се диференцират. Два интересни експоната от изложбата са книгите от учени слависти професор **В. И. Ламанский** и приват-доцент **П. А. Сирку** – копия на ръкописните конспекти на техните лекции, размножени за сметка на студентското дружество, един особен вид учебници.

Изследванията по българистика от началото на XX век са представени на изложбата с трудове на

Г. А. Ильинский «Златоструй, болгарский памятник IX века», София, 1929 и А. Л. Погодин «История Болгарии», СПб., 1910.

Възраждането на катедрата по славистиката в Ленинградския университет през 1944 г. се свързва с името на академик **Н. С. Державин**. Шест негови книги заемат почетно място на изложбата - от магистерската му дисертация **«Болгарские колонии в России»** (Т.1, София, 1914; т. 2, Пг., 1915) до **«История Болгарии»**, М.-Л., 1946.

Катедрата по славянски филологии с право се гордее от своята библиотека, в чиито фондове се намират над 40 000 тома научна, художествена и справочна литература на 15 езика. В основата на фондовете ѝ лежи личната библиотека на професор **В. И. Ламански**. Сега студентите-българисти имат възможност да видят и да работят дори с първите учебници по български език, написани от видни български възрожденци **Д. Войников**,

И. Богоров, И. Момчилов, Й. Груев. Те са изложени във витрините заедно със произведения на **В. Априлов** и **Г. Раковски**.

Особено място в изложбата заемат книги с автографите на **Р. Ф. Брандт** и **Н. С. Державин**. Четири книги на българските учени са подарък на руските им колеги: **Л. Милетич** е подарил книгата си на **П. А. Сирку**, **М. Дринов** — на **В. И. Ламанский**,

В. Котлянин — на **М. Р. Фасмер**, а **Д. Матов** — на **А. Н. Веселовский**. Книгата от **В. Априлов «Денница новоболгарского образования»**, Одеса, 1841 е била подарена от **Николай Христофоров Палаузов** на руски посланник в Константинопол **А. Н. Озеров**.

Върху титулния лист на книгата от **Ботю Петков «Критически издърления за историю българску на Ю. И. Венелин»**, Земун, 1853 се намира екслибрис на известния руски българист професор **Ю. С. Маслов**.

В последната витрина се намират над 20 книги и над 30 автореферата по българистиката от 1946 до 2009 г. Те представят научната и преподавателската дейност на българистите от Ленинградския (Санкт Петербургския) университет през последни десетилетия. Това са учебници, помагала, речници, научни трудове, материали от конференциите.